

Bryssel den 9 juni 2026
(OR. en)

10269/26
ADD 1

Interinstitutionellt ärende:
2026/0137 (NLE)

SOC 375
EMPL 199
ECOFIN 788
EDUC 256

FÖLJENOT

från: Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av
Martine DEPREZ, direktör

inkom den: 3 juni 2026

till: Thérèse BLANCHET, generalsekreterare för Europeiska unionens råd

Komm. dok. nr: COM(2026) 510 annex

Ärende: BILAGA
till
Förslag till RÅDETS BESLUT
om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik

För delegationerna bifogas dokument – COM(2026) 510 annex.

Bilaga: COM(2026) 510 annex

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 3.6.2026
COM(2026) 510 final

ANNEX

BILAGA

til

Förslag till RÅDETS BESLUT

om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik

Riktlinje 5: Stimulera efterfrågan på arbetskraft

Medlemsstaterna bör främja en hållbar social marknadsekonomi. De bör underlätta och stödja investeringar och främja innovationsledd tillväxt och produktivitetstillväxt för att skapa arbetstillfällen av hög kvalitet, framför allt i samband med den digitala, den gröna och den demografiska omställningen och de växande säkerhets- och försvarsbehoven, mot bakgrund av unionens och medlemsstaternas överordnade mål om sysselsättning för 2030. Medlemsstaterna bör tillämpa integrerade strategier som speglar de olika regionernas och territoriernas särskilda utmaningar och utvecklingspotential. I detta syfte bör de undanröja hinder för företag att nyanställa, bland annat genom att minska den administrativa bördan, och att expandera. De bör även främja ansvarsfullt entreprenörskap och verkligt egenföretagande. Medlemsstaterna bör främja utvecklingen av den sociala ekonomin, inbegripet sociala företag. De bör utveckla och genomföra åtgärder och strategier som är kopplade till detta, främja social innovation och uppmuntra de affärsmodeller som skapar sysselsättningsmöjligheter av hög kvalitet, framför allt för personer som befinner sig längst bort från arbetsmarknaden eller som är underrepresenterade.

För att öka resiliensen vid möjliga chocker kan väl utformade system för korttidsarbete och liknande arrangemang, tillsammans med riktad utbildning, hjälpa arbetstagare att förbli anställda under tillfälliga nedgångar och vid företagsomstruktureringar, samtidigt som en dynamisk omfördelning av arbetskraften i ekonomin underlättas. Väl utformade anställnings- och övergångsincitament samt åtgärder för kompetenshöjning och omskolning som utvecklas i nära samarbete med arbetsmarknadens parter kan också stödja strukturomvandlingar genom att underlätta omstruktureringsprocesser och omfördelningen av arbetskraft från sektorer på tillbakagång till framväxande sektorer. De kan därmed bidra till att modernisera ekonomin, bland annat genom kompetensutveckling.

En skatteväxling bör göras från beskattning av arbete till andra former av beskattning som är gynnsammare för både tillväxt och klimat- och miljömål, samtidigt som kvinnors deltagande på arbetsmarknaden uppmuntras och de inkomster som behövs för ett tillräckligt socialt skydd och tillväxtfrämjande utgifter tryggas. En mycket konkurrenskraftig och innovativ ekonomi, tillräckliga inkomster och rättvisa löner samt goda arbetsvillkor bör eftersträvas. De utgör centrala faktorer för att säkerställa kvalitet i arbetet, vilket tillsammans med kompetens- och karriärutveckling och anställningstrygghet skapar en god cirkel bestående av personlig egenmakt, produktivitet och ekonomisk tillväxt. Medlemsstaterna bör främja kollektivavtalsförhandlingar om lönebildning. Med respekt för nationell praxis och arbetsmarknadsparternas oberoende bör medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter säkerställa att alla arbetstagare har tillräckliga löner genom att de drar nytta av kollektivavtal eller skäliga lagstadgade minimilöner, med beaktande av hur lönerna påverkar konkurrenskraften, skapandet av arbetstillfällen av hög kvalitet, köpkraften och fattigdomen bland förvärvsarbetande.

Riktlinje 6: Öka arbetskraftsutbudet och förbättra tillgången till arbetsmarknaden och ge möjlighet till livslångt förvärvande av färdigheter och kompetens

Medlemsstaterna bör främja konkurrenskraft, produktivitet, anställbarhet och utveckling av humankapital i samband med den gröna och den digitala omställningen, demografiska förändringar, geopolitiska förändringar och den ökande betydelsen av säkerhet och försvar samt det därmed sammanhängande behovet av större strategiskt oberoende för unionen, även avseende teknisk suveränitet. I detta syfte bör de främja förvärvandet av de färdigheter och den

kompetens som behövs på arbetsmarknaden, med fokus på strategiska sektorer och värdekedjor som identifieras i unionens och medlemsstaternas industripolitik. De bör få bukt med kompetens- och arbetskraftsbristen, bland annat genom bättre och snabbare kompetensinventering, även mot bakgrund av unionens och medlemsstaternas överordnade kompetensmål för 2030. Dessutom bör medlemsstaterna modernisera och investera i sina utbildningssystem, inbegripet infrastruktur, även på landsbygden och i avlägsna områden, för att kunna erbjuda inkluderande utbildning av god kvalitet och stimulera ökad kompetenshöjning och omskolning. Detta bör också säkerställa att arbetskraften har rätt kompetens för att utveckla och sprida lösningar med tanke på den snabbt föränderliga utvecklingen inom deep tech. Medlemsstaterna bör arbeta tillsammans med arbetsmarknadens parter, utbildningsanordnare, företag och andra aktörer för att åtgärda strukturella brister i utbildningssystemen.

Medlemsstaterna bör fästa särskild uppmärksamhet vid att ta itu med ungdomars försämrade utbildningsresultat, framför allt inom grundläggande färdigheter (läs- och skrivkunnet, matematik, naturvetenskap, digitala färdigheter och medborgarskapsfärdigheter) och att ge riktat stöd till missgynnade grupper. Åtgärder krävs för att hantera de utmaningar som läraryrket står inför, däribland yrkets attraktionskraft och arbetsvillkor, att åtgärda lärarbristen och att investera i lärares och utbildares digitala färdigheter och kompetens. För att lägga grund för anpassningsbarhet och resiliens genom hela livet bör utbildningssystemen ge alla studerande nyckelkompetenser, såsom grundläggande och digitala färdigheter, även inom artificiell intelligens (AI), liksom generella färdigheter, entreprenörsfärdigheter och kritiskt tänkande, med tanke på det hot som desinformation utgör.

För att öka anställbarheten samt skapandet av och övergången till arbetstillfällen av hög kvalitet bör medlemsstaterna stödja vuxna i arbetsför ålder att få tillgång till utbildning och öka incitamenten och motivationen att söka utbildning, inbegripet när så är lämpligt genom individuella utbildningskonton, tillförlitliga system för bedömning av utbildningars kvalitet och mikromeriter. De bör göra det möjligt för alla att förutse och bättre anpassa sig till arbetsmarknadens behov, framför allt genom kontinuerlig kompetenshöjning och omskolning och genom integrerad karriärvägledning och rådgivning.

Medlemsstaterna bör främja lika möjligheter för alla genom att åtgärda ojämlikheter i utbildningen, också när det gäller territoriella skillnader i tillgång till utbildning. Barn bör ges tillgång till förskoleverksamhet och barnomsorg av god kvalitet och till överkomligt pris, i enlighet med Barcelonamålen och den europeiska barngarantin. Medlemsstaterna bör höja den generella utbildningsnivån, minska antalet unga med högst grundskoleutbildning och främja en jämlik tillgång till utbildning för barn från missgynnade grupper och från avlägsna områden. Dessutom bör de öka yrkesutbildningens attraktionskraft, kvalitet och betydelse för arbetsmarknaden, öka tillgången till och antalet personer som avslutar tertiär utbildning, och öka antalet personer, särskilt kvinnor, som tar examen inom vetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik, både från yrkesutbildningar och tertiär utbildning. Hög prestationsnivå och högsta kvalitet på utbildningsresultaten bör också stödjas, med tanke på den roll de spelar för unionens framtida innovationspotential och konkurrenskraft. Medlemsstaterna bör underlätta övergången från utbildning till anställning för unga människor genom tillgängliga praktikplatser och lärlingsutbildningar av god kvalitet och rådgivningstjänster samt öka antalet vuxna som deltar i utbildning, särskilt bland studerande från mindre gynnade förhållanden och bland dem som har lägst utbildning. Medlemsstaterna bör uppgradera och öka utbudet och användningen av flexibel grundläggande och fortsatt yrkesutbildning och stärka arbetsplatsförlagt lärande i yrkesutbildningssystemen. Vidare bör

medlemsstaterna se till att tertiär utbildning ges större vikt på arbetsmarknaden och, när så är lämpligt, forskning. De bör förbättra kompetensinventeringen, göra färdigheter och kvalifikationer mer synliga och jämförbara, inbegripet de som förvärvats utomlands, säkerställa en mer konsekvent användning av EU-omfattande klassificeringar (till exempel Esco) samt öka möjligheterna till validering och erkännande av färdigheter och kompetens som förvärvats på annat sätt än genom formell utbildning och främja ett snabbare erkännande av kvalifikationer för unionsmedborgare och tredjelandsmedborgare, samtidigt som kvalitetsstandarderna upprätthålls.

Medlemsstaterna bör erbjuda arbetslösa och personer som står utanför arbetsmarknaden ändamålsenligt, samordnat och individanpassat stöd i rimlig tid bestående av hjälp med att söka jobb, kompetenshöjning och omskolning och tillgång till andra stödtjänster, med särskild hänsyn till utsatta grupper. De bör sträva efter att ha omfattande strategier med djupgående individuella bedömningar av arbetslösa och validering av tidigare arbetslivserfarenhet som utförs så tidigt som möjligt, senast 18 månader efter det att personen har blivit arbetslös, i syfte att avsevärt minska och förebygga långtidsarbetslöshet. De bör fortsätta att hantera ungdomsarbetslösheten och utmaningen med unga som varken arbetar eller studerar genom att förebygga att unga lämnar skolan med högst grundskoleutbildning och genom förbättringar av övergången från skola till arbete, vid sidan av att den förstärkta ungdomsgarantin genomförs fullt ut, framför allt genom att ge unga i åldern 15–29 år ett erbjudande inom fyra månader, för att säkerställa tidigt ingripande.

Medlemsstaterna bör sträva efter att undanröja hinder och negativa incitament och införa positiva incitament för deltagande på arbetsmarknaden, särskilt för låginkomsttagare, andrankomsttagare (ofta kvinnor), äldre personer, personer med funktionsnedsättning och dem som befinner sig längst bort från arbetsmarknaden, inbegripet personer med invandrabakgrund och romer. Medlemsstaterna bör bidra till att främja arbetskraftsutbudet och ta itu med brister, framför allt genom att verka för skäliga arbetsvillkor, skatte- och förmånssystem som främjar deltagande på arbetsmarknaden och en ändamålsenlig och tillgänglig arbetsmarknadspolitik som respekterar arbetsmarknadsparternas roll. Medlemsstaterna bör också stödja en anpassning av arbetsmiljön för personer med funktionsnedsättning genom att erbjuda icke-segregerande sysselsättning av hög kvalitet och karriärutveckling, bland annat genom riktat finansiellt och tekniskt stöd, information, medvetandehöjande åtgärder och tjänster som gör det möjligt för dem att delta på arbetsmarknaden och i samhället.

Medlemsstaterna bör säkerställa jämställdhet och ökat deltagande av kvinnor på arbetsmarknaden, bland annat vad gäller karriärutveckling, genom att ta itu med könsstereotyper, och undanröja hinder för ledarskapspositioner på alla beslutsfattande nivåer och genom att bekämpa våld och trakasserier i arbetslivet. Lika lön för lika eller likvärdigt arbete och lönetransparens bör säkerställas. Möjligheten att kombinera arbete, familj och privatliv för både kvinnor och män bör främjas, i synnerhet genom tillgång till ekonomiskt överkomlig långvarig vård och omsorg och förskoleverksamhet och barnomsorg av god kvalitet. Medlemsstaterna bör säkerställa att föräldrar och andra med omsorgsansvar har tillgång till lämpliga former av ledighet av familjeskäl och till flexibla arbetsformer för att kunna förena arbete, familj och privatliv samt främja balansen mellan föräldrars utnyttjande av dessa möjligheter.

Som en kompletterande lösning till att utnyttja potentialen hos unionens inhemska arbetskraft bör medlemsstaterna locka talanger och kompetens från länder utanför unionen via möjligheter till laglig migration, samtidigt som en rättvis rekrytering samt arbetstagarrättigheter och sociala rättigheter säkerställs. Medlemsstaterna bör se till att förfarandena för erkännande av

tredjelandsmedborgares kvalifikationer i samband med förfaranden för laglig migration är enkla och effektiva och underlättar ett snabbt tillträde till reglerade yrken. Medlemsstaterna bör satsa mer på talangpartnerskap för att öka möjligheterna till laglig migration genom att införa nya rörlighetsprogram och sörja för en effektiv integrationspolitik för arbetstagare och deras familjer som omfattar utbildning, socialt skydd, sysselsättning, hälsa och bostäder.

Riktlinje 7: Förbättra arbetsmarknadens funktion och göra den sociala dialogen mer ändamålsenlig

Medlemsstaterna bör samarbeta med arbetsmarknadens parter om rättvisa, transparenta och förutsägbara arbetsvillkor. För att öka arbetskvaliteten bör de minska och förebygga segmentering på arbetsmarknaden, bekämpa odeklarerat arbete och falskt egenföretagande samt främja en övergång till olika former av tillsvidareanställningar. Regler om anställningsskydd, arbetsrätt och institutioner bör ge såväl goda förutsättningar för rekrytering som den flexibilitet som arbetsgivare behöver för att snabbt kunna anpassa sig till ändrade ekonomiska förhållanden. Samtidigt bör de skydda arbetstagarnas rättigheter och säkerställa socialt skydd. Möjligheten att använda flexibla arbetsformer, såsom distansarbete, kan bidra till högre sysselsättningsnivåer och mer inkluderande arbetsmarknader. En säker och hälsosam arbetsmiljö bör säkerställas och välbefinnande och självständighet på arbetsplatsen främjas, eftersom det bidrar till arbetskvaliteten.

Medlemsstaterna bör stödja arbetstagare och arbetsgivare i den digitala omställningen, bland annat genom att främja en ändamålsenlig, ansvarsfull, inkluderande och etisk användning av AI-verktyg som ökar produktiviteten och kompletterar människans arbetsinsatser. För att främja en förtroendebaserad strategi för teknik och innovation på arbetsplatsen bör medlemsstaterna också övervaka effekterna på arbetsmarknadens funktion, inbegripet rekryteringspraxis, och utnyttja den roll som den sociala dialogen och kollektivförhandlingarna spelar. Otrygga arbetsvillkor bör förebyggas, bland annat avseende plattformarbete och atypiska anställningsformer, genom att säkerställa rättvisa, transparens, icke-diskriminering och ansvarsskyldighet vid användning av algoritmer, och genom att bekämpa missbruk av kontraktsmässiga arrangemang. Man måste också säkerställa att det finns tillgång till ändamålsenlig och opartisk tvistlösning och rätt till rättslig prövning, inbegripet i tillämpliga fall lämplig kompensation, i händelse av omotiverade uppsägningar.

Medlemsstaterna bör på ett ändamålsenligt sätt aktivera och ge möjligheter åt dem som kan delta på arbetsmarknaden, särskilt underrepresenterade grupper, såsom kvinnor och ungdomar, liksom utsatta grupper som lågutbildade personer, långtidsarbetslösa, personer med funktionsnedsättning, personer med invandrarbakgrund, romer och äldre arbetstagare. Medlemsstaterna bör stärka omfattningen och ändamålsenligheten för den aktiva arbetsmarknadspolitiken genom en bättre inriktning på tillgänglighet och ökad uppsökande verksamhet så att fler omfattas av åtgärderna, och genom en närmare koppling till sociala tjänster, utbildning och inkomststöd för arbetslösa. Medlemsstaterna bör förbättra de offentliga arbetsförmedlingarnas kapacitet, så att de i god tid kan tillhandahålla individanpassat stöd till arbetssökande, bland annat genom resultatbaserad förvaltning och ökad kapacitet att använda data och digital teknik, och genom att använda sig av unionsfinansiering på bästa sätt. Privata arbetsförmedlingar spelar också en roll i sammanhanget.

Medlemsstaterna bör se till att de arbetslösa får tillräckliga arbetslöshetsförmåner under en rimlig tidsperiod, i överensstämmelse med deras inbetalade avgifter och med nationella regler för stödberättigande. Arbetslöshetsförmåner bör inte motverka en snabb återgång till sysselsättning och bör åtföljas av en aktiv arbetsmarknadspolitik.

Rörligheten för studerande, särskilt för yrkesstuderande, lärlingar och studerande med mindre erfarenhet av rörlighet, och rörlighet för arbetstagare bör öka och få tillräckligt stöd, i syfte att höja deras kompetens och anställbarhet. Man bör råda bot på hinder för rörlighet för arbetstagare inom unionen, bland annat när det gäller att kontrollera äktheten hos och förstå innehållet i kvalifikationer från andra medlemsstater. Komplexa och betungande förfaranden för att erkänna yrkeskvalifikationer samt svårigheter att utöva eller få tillgång till socialförsäkringsrättigheter är andra hinder som bör åtgärdas. Rättvisa arbetsvillkor för alla som är verksamma över gränser, inbegripet tredjelandsmedborgare, bör säkerställas genom att man på ett ändamålsenligt sätt verkställer den nationella lagstiftningen och unionslagstiftningen och fördjupar verkställighetsarbetet samt det administrativa samarbetet mellan nationella myndigheter och förbättrar tillhandahållandet av information till mobila arbetstagare och företag, med stöd av Europeiska arbetsmyndigheten.

Medlemsstaterna bör också sträva efter att skapa lämpliga förutsättningar för nya arbetsformer och arbetsmetoder, och utnyttja sin potential att skapa arbetstillfällen samtidigt som man ser till att dessa är förenliga med sociala rättigheter och arbetstagarnas rättigheter. De bör verkställa tillämpliga regler i samband med atypiska anställningsformer och nya arbetsformer, såsom arbete via digitala arbetsplattformar. I detta avseende kan arbetsmarknadens parter spela en viktig roll och medlemsstaterna bör stödja dem när det gäller att nå ut till och företräda människor i atypiska anställningar och nya arbetsformer. Medlemsstaterna bör också stärka tillsynen genom tillräcklig kapacitet och särskild utbildning för yrkesinspektioner beträffande utmaningar som uppstår till följd av nya arbetsformer, inbegripet användning av digital teknik och AI, såsom algoritmisk verksamhetsledning, övervakning av arbetstagarna och distansarbete.

Medlemsstaterna bör säkerställa en gynnsam miljö för två- och trepartsdialoger mellan arbetsmarknadens parter på alla nivåer, inbegripet kollektivförhandlingar, inom den offentliga och den privata sektorn, i enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis, efter samråd och i nära samarbete med arbetsmarknadens parter, samtidigt som deras oberoende respekteras. Medlemsstaterna bör systematiskt, på ett meningsfullt sätt och i god tid involvera arbetsmarknadens parter i utformningen och genomförandet av sysselsättnings- och socialpolitiken och, i förekommande fall, den ekonomiska politiken och annan politik, också för att fastställa och uppdatera de lagstadgade minimilönerna. Medlemsstaterna bör främja en utökad kollektivavtalsäckning, bland annat genom att stärka kapaciteten hos arbetsmarknadens parter, möjliggöra kollektivförhandlingar på alla lämpliga nivåer och uppmuntra samordning mellan dessa nivåer. Arbetsmarknadens parter bör uppmuntras att förhandla och sluta kollektivavtal i frågor som är relevanta för dem, samtidigt som deras oberoende och rätt till kollektiva åtgärder respekteras fullt ut. När så är lämpligt och med utgångspunkt i befintlig nationell praxis bör medlemsstaterna ta hänsyn till den erfarenhet av sysselsättningsfrågor och sociala frågor som finns inom relevanta organisationer i det civila samhället.

Riktlinje 8: Främja lika möjligheter för alla, främja social inkludering samt förebygga och bekämpa fattigdom

Medlemsstaterna bör modernisera de sociala trygghetssystemen för att ge ett tillräckligt, ändamålsenligt, effektivt och hållbart socialt skydd för alla under alla skeden av livet, anpassat till behoven hos en åldrande befolkning. De bör verka för social inkludering och social rörlighet uppåt, stödja rättvisa mellan generationerna och en rättvis balans av stödet mellan olika åldersgrupper, stimulera till deltagande på arbetsmarknaden, bekämpa fattigdom och socialt

utanförskap och motverka ojämlikheter, bland annat genom skatte- och förmånssystemens utformning och genom bedömningar av politikens fördelningseffekter, samtidigt som diskriminering i alla dess former hanteras. Att komplettera övergripande strategier med riktade strategier kan förbättra de sociala trygghetssystemens ändamålsenlighet. Medlemsstaterna bör öka insynen i och användningen av sociala förmåner, bland annat genom etisk och säker användning av digitala verktyg och genom att fästa vederbörlig uppmärksamhet vid den digitala klyftan. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt utsatta hushåll som påverkas mest av den gröna och den digitala omställningen och av ojämna effekter av klimatförändringarna samt ökade levnadsomkostnader, inbegripet boende- och energikostnader. Som en integrerad del av att säkerställa arbets kvalitet bör medlemsstaterna vidta åtgärder för att täppa till luckor i tillgången till socialt skydd för arbetstagare och egenföretagare.

Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt att bekämpa fattigdom och socialt utanförskap ur ett livscykelperspektiv från barndom till ålderdom, i enlighet med unionens och medlemsstaternas mål om fattigdomsminskning för 2030. Medlemsstaterna uppmanas att säkerställa politiska ramar för fattigdomsbekämpning. För att ytterligare förebygga och ta itu med fattigdom, diskriminering och stigmatisering bör medlemsländerna lösa människors svårigheter med att ha råd med grundläggande behov, såsom livsmedel, energi, ett hem och andra basvaror, liksom bristen på tillgång till tjänster av god kvalitet. För att tillmötesgå individuella behov bör medlemsstaterna utveckla och integrera de tre delarna av strategin för aktiv inkludering: tillräckligt inkomststöd, inkluderande arbetsmarknader och tillgång till stödtjänster av god kvalitet. Systemen för socialt skydd och social inkludering bör säkerställa tillräckliga minimiinkomstförmåner för alla som saknar tillräckliga resurser och främja social inkludering genom att uppmuntra människor att delta aktivt på arbetsmarknaden och i samhället, bland annat genom ett riktat tillhandahållande av sociala tjänster. Medlemsstaterna bör säkerställa att alla har tillgång till grundläggande tjänster av god kvalitet. Tillgången till ekonomiskt överkomliga och tillgängliga tjänster av god kvalitet, såsom förskoleverksamhet och barnomsorg, fritidsverksamhet, utbildning, bostäder, hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg är nödvändig för att garantera lika möjligheter, även genom att minska livsmedelsbristen och den materiella fattigdomen. För att förhindra att ogynnsamma förutsättningar överförs från generation till generation bör i synnerhet barnfattigdom och socialt utanförskap motverkas med omfattande och integrerade åtgärder, bland annat genom att den europeiska barngarantin genomförs fullt ut.

Medlemsstaterna bör även säkerställa tillgången till hållbara bostäder till överkomliga priser, inbegripet subventionerade bostäder. För att uppnå framsteg är det avgörande att mobilisera privata och offentliga investeringar i bostäder till överkomliga priser och i subventionerade bostäder, samtidigt som andra flaskhalsar i utbudet också åtgärdas. Dessutom bör medlemsstaterna erbjuda behövande personer och personer i utsatta situationer välriktat bostadsstöd och andra stödåtgärder. Tillhandahållare av bostäder inom den sociala ekonomin, innovativa finansieringsmodeller och riktade åtgärder för att mobilisera tomma bostäder kan vara byggstenar för hållbara och inkluderande bostadslösningar. Energi- och transportfattigdom samt resiliens vid hälsorisker och katastrofer, även sådana som orsakas av klimatförändringar och miljöförstöring, bör hanteras med riktade stödåtgärder för låginkomsthushåll och missgynnade grupper. Medlemsstaterna bör, när så är lämpligt, på ett ändamålsenligt sätt använda sig av unionsfinansiering för att investera i bostäder till överkomliga priser och i subventionerade bostäder, studentbostäder, bostadsrenoveringar och kompletterande tjänster. De specifika behoven hos personer med funktionsnedsättning, inbegripet tillgänglighet, bör beaktas. Hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden bör hanteras särskilt genom att öka utbudet av bostäder till överkomliga priser och subventionerade

bostäder, förebyggande åtgärder och främjande av en inkluderande och integrerad strategi som är människo- och bostadscentrerad och se till att stödet tillgodoser verkliga behov.

Med tanke på den ökade livslängden och andra demografiska förändringar bör medlemsstaterna säkra tillräckliga och hållbara pensionssystem för arbetstagare och egenföretagare. Pensionssystemen bör säkerställa lika möjligheter för kvinnor och män att förvärva pensionsrättigheter, bland annat genom att tillhandahålla pensionspoäng för perioder av obetalt omsorgsarbete och genom att förbättra sparandet i omfattande och inkluderande kompletterande system. Pensionsreformer bör stödjas av politik som syftar till att minska pensionsklyftan mellan kvinnor och män och genom åtgärder för att förlänga yrkeslivet, till exempel att underlätta aktivt åldrande och att göra det lättare för äldre personer att delta på arbetsmarknaden, för att höja den faktiska pensionsåldern. Medlemsstaterna bör främja insyn i pensionsrättigheterna, inbegripet genom pensionsövervakningstjänster.

Medlemsstaterna bör säkerställa tillgången till ekonomiskt överkomlig förebyggande vård och medicinsk behandling i rätt tid, på ett sätt som är långsiktigt hållbart. Med tanke på det ökade behovet av långvarig vård, som också är kopplat till demografiska förändringar, bör luckor i frågor om fullgott skydd och tillgången till tjänster, bristen på arbetskraft och dåliga arbetsvillkor åtgärdas genom övergripande och integrerade åtgärder. Dessutom bör medlemsstaterna arbeta för att utveckla vårdmodeller som är personcentrerade, säkerställer en smidig övergång mellan olika vårdvägar (till exempel från sjukhus till hem och/eller vård på särskilda boenden) och tillgodoser behoven av hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg på ett integrerat sätt.